Verslag

Aanwezig	5.1, 2, e (gemeente Breda, UP); 5.1, 2, e (GGD, werkgroep Bodem); 5.1, 5.1, 2, e (DCMR); 5.1, 2, e (gemeente Zaanstad); 5.1, 2, e (ODNZKG namens gemeente Amsterdam); 5.1, 2, e, e 5.1, 2, e (gemeente Amsterdam) 5.1, 2, e (ODNZKG namens provincie Noord-Holland); 5.1, 2, e (provincie Zuid-Holland); 5.1, 5.1, 5.1, 2, e (Jurist); 5.1, 2, e 2, e (gemeente De 5.1, 2, e Venen); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (RIVM); 5.1, 2, 5.1, 2, e (provincie Utrecht); 5.1, 5.1, 2, e (min IenW, vervanger 5.1, 25.1, 2, e ; 5.1, 2, e 5.1, 2, e (Provincie Noord-Holland); 5.1, 2, e 2, e (Tauw); 5.1, 5.1, 2, e (Tauw)	**Opgesteld door** 5.1, 5.1, 2, e **E-mail** 5.1, 2, e @tauw.com
Afwezig	5.1, 25.1, 2, e (Tauw); 5.1, 25.1, 2, e (min IenW); 5.1, 25.1, 2, e (GGD)	
Datum bespreking	4 september 2019	
Locatie	Croeselaan 15, Utrecht	
Kopie aan	Alle aan- en afwezigen	
Datum	2 oktober 2019	
Kenmerk	M007-1248710EVF-V01	
Onderwerp	Werkgroep diffuus lood	

Agenda

- Verslag 19 juni
- Discussie SG
- Hoofddoel (tijdig faciliteren overheden in loodproblematiek tbv warme overdracht en eventuele beheersmaatregelen). Hierbij mogelijke inzet van 4 ‘hulplijnen’. Mening werkgroep: wat willen we een (eventueel) hiervoor te vormen kerngroep meegeven?
    - Kennis (handreiking inventarisatie, MKBA beheersmaatregelen, juridische notities 5.1, 2, e SIKB richtlijnen onderzoek speeltuinen, RIVM onderzoek gebruiksadviezen) – is dit voldoende? De acties van de wg diffuus liggen nu vooral hier.
    - Geld – helpt extra financiering?
    - Tijd – helpt extra tijd?
    - Bestuurlijk – helpt het maken van bestuurlijke afspraken?
    - Procesafspraken – relatie met actuele verkenningen over PFAS
- Agenderen onderwerp bij Pbbs 5 september: aandachtspunten, ook daar peilen behoeftes hulplijnen?
- Bespreken notitie lood 5.1, 2, e
- Bespreken concept handreiking Tauw (eerste reactie: koppel proces en inhoud los)

- Gewenste output uit kennisvoorstel Samenwerking diffuus lood in de Ow, ingediend door Provincie Utrecht (ism gemeente De Ronde Venen) – relatie met kennis/geld/tijd/bestuurlijk
- Wvttk

Bijlagen:
Verslag 19 juni
Aanbiedingsformulier lood 26 juni en verslag SG 3 juli (e-mail 5.1, 2, e dd 18 juli)
Handreiking inventarisatie met commentaar NH (e-mail dd 5.1, 2, e 17 juli)
Juridische notitie met commentaar DRV (e-mail dd 5.1, 2, e 31 juli)
Concept kennisvoorstel Samenwerking diffuus lood in de Ow (e-mail 5.1, 2, e dd 26 augustus)

Verslag 19 juni
Geen inhoudelijke opmerkingen op het verslag. Actiepunten doorlopen met daarbij de volgende opmerkingen:

- Actie 5 is deels afgerond: Oproep voor toetsen concept bij kleinere gemeenten via ROM-netwerk niet gedaan, maar er is wel eerste concept van 5 juli verstuurd naar bevoegd gezag overheden
- Acties 6 en 7 staan nog open
- Actie 14 is afgerond: zie juridische notitie 5.1, 2, e
- Actie 15 is afgerond: zie aanbiedingsformulier en verslag SG 3 juli
- Actie 16 is niet afgerond: Informeel met RIVM afstemmen over afleiden norm siertuin met RTB moet nog worden ingepland. 5.1, 2, e 5.1, 2, e is wel benieuwd naar mening werkgroep over mogelijke aanpassingen in normen voor lood
- Actie 17 is afgerond: Mailen tekstuele opmerkingen over handreiking is gedaan en zijn verwerkt in de versie van de Handreiking die nu bijgevoegd
- Actie 18 is afgerond: Concept versie handreiking afgerond voor 28 juni en deelbaar eindconcept afgerond voor 5 juli
- Actie 19 is afgerond: Regelen van zaaltje voor 4 september

Discussie SG
De reactie van de stuurgroep is als verslag meegestuurd als bijlage voor deze vergadering.
De vraag aan de stuurgroep was hoe overheden geactiveerd kunnen worden tot inventarisatie, aangezien een deel van de gemeenten en/of provincie nog niet actief bezig zijn. De stuurgroep heeft geen duidelijk antwoord gegeven op de vraag Ook de instelling van een kernteam is onbesproken gebleven. De vraag is nu “wat wil werkgroep”?

De hoofdconclusie uit de discussie is dat de werkgroep geen rol voor zichzelf ziet om partijen verder te stimuleren om een loodinventarisatie te maken. Dit dient direct via de bestuurlijke kant geregeld te worden. De werkgroep ziet op dit moment dan ook geen meerwaarde in het instellen van een kernteam.
Hierbij zijn de volgende punten zijn in de discussie genoemd:

- De drie provincies die in de werkgroep zitten hebben al meerdere malen geprobeerd om de andere provincies te motiveren om de inventarisatie te starten. Het is ook in het belang

van de drie provincies dat de overige provincies tot een loodinventarisatie komen ter bepaling van de landelijke opgaves en in verband met de verdeling van fondsen vanuit het Rijk. Maar de drie provincies geven aan dat zij langs die weg geen verdere mogelijkheden zien.

- Tijdens het vorige PBBS gaven sommige provincies aan bezig te gaan als de handreiking gereed was. De handreiking is nu bijna af. De werkgroep is benieuwd of de provincies met de handreiking aan de slag gaan.
- De gemeenten hebben ook een belang dat provincies de inventarisatie afronden. Vanuit de VNG wordt nagedacht over acties gemeenten te activeren en daarbij te stimuleren bij provincies te vragen wat ze nodig hebben in verband met de warme overdracht. Diffuus lood moet een een onderwerp zijn binnen de warme overdracht. VNG overweegt om het onderwerp lood in de komende ledenbrief mee te nemen.
- Zowel ministerie als VNG kunnen met provincies in overleg en druk uitoefenen. Verder zijn de provincies door huidige wet en convenant gebonden om diffuus lood in kaart te brengen. Dit geldt overigens ook voor rechtstreekse gemeenten.

Alles op een rijtje zettende concludeert de werkgroep om via Pbbs en BOOG een laatste poging te doen mbv de handreiking en de memo “diffuus lood onder de OW” 5.1, 2, e verstuurt de concept memo van 5.1, 2, e vandaag naar pbbs tbv discussie In het PBBS-overleg van morgen zal de werkgroep discussie worden toegelicht en gevraagd worden hoe provincies gemotiveerd kunnen worden om een inventarisatie te maken (zie agendapunt).

Verder worden er zorgen geuit over de loodproblematiek onder de Omgevingswet. Een aantal onduidelijkheden en onvolkomenheden kunnen beter landelijk worden opgelost dan decentraal. Hierbij zijn de volgende zaken genoemd:

- Het is voor provincies onduidelijk welke informatie overgedragen dient te worden in het kader van de warme overdracht. Het Aanvullingsbesluit geeft geen sluitend antwoord.
- Er zijn zorgen over de registratie van diffuus lood. De huidige kadastrale registraties blijven bestaan, maar het is onduidelijk hoe gemeenten nieuwe registraties zullen opnemen. Verder speelt de vraag hoe gebieden of locaties met verplichtingen of belemmeringen vanuit bodemkwaliteit kenbaar gemaakt worden en hoe het overzicht over de kwaliteit geborgd blijft. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de onduidelijkheid over informatiebeheer onder de Omgevingswet niet alleen binnen diffuus lood speelt. Van de basisregistratie ondergrond wordt op korte termijn weinig verwacht
- Onder de Omgevingswet heeft gemeente weinig mogelijkheden in de loodproblematiek(zie ook discussie over notitie 5.1, 2, e . Dan kan de situatie zich voordoen dat gemeenten aangesproken worden op ‘nieuwe’ loodverontreinigingen die eerder al door provincie inzichtelijk gemaakt hadden kunnen worden. Dit kan ondervangen worden door in warme overdracht goede afspraken maken. Als provincie geen inventarisatie uitvoert, dan kan gemeenten onder de Omgevingswet alleen een programma opstellen. Hierbij wordt de zorg geuit dat kleinere gemeenten niet de capaciteit of financiële middelen hebben om een programma op te starten.
- De problemen met diffuus lood (maar ook met bijvoorbeeld PFAS) zijn overal vergelijkbaar en daarom efficiënter centraal worden geregeld.

Hoofddoel
Dit agendapunt sluit aan bij de discussie onder vorig punt. Het hoofddoel is partijen faciliteren in de loodproblematiek. Het is onduidelijk of het kernteam nog gevormd wordt. Over de mogelijke inzet van de vier hulplijnen is het volgende aangegeven:

- Kennis: er wordt voldoende uitgewerkt. Handreiking en juridische notities zullen verder aangepast worden (zie betreffend agendapunten). Verder wordt afgesproken om de werkgroep op de hoogte te houden over RIVM onderzoek naar gebruiksadviezen en is werkgroep benieuwd naar inventarisaties van provincies. Ten s[5.1, 2, e] dient een Community of Practice (CoP) gevormd te worden.
- Geld: Extra financiering zou wellicht helpen. Er wordt op gewezen dat er nog veel kennisgeld beschikbaar is wat zou kunnen worden ingezet om de problematiek in kaart te brengen.
- Tijd: Aanwezigen zien niet meteen een oplossing in extra tijd. Veel kan al ondervangen worden als er nu duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden tussen provincies en gemeenten.
- Bestuurlijk: Zie eerdere discussie, werkgroep denkt dat de inventarisatie op bestuurlijk niveau besproken dient te worden.
- Procesafspraken: Relatie met actuele verkenning PFAS is aangekaart maar krijgt geen vervolg PFAS volgt een apart spoor.

Agenderen onderwerp bij PBBS-vergadering van 5 september
Vanuit werkgroep worden volgende zaken genoemd voor de PBBS-vergadering:

- Er is een behoefte om te weten waar provincies nu staan. De provincies hadden een duidelijke behoefte aan een handreiking. Deze handreiking ligt er nu. Gaan de provincies nu aan de slag met de inventarisatie?
- Welke afspraken zijn er over diffuus lood gemaakt in het kader van de warme overdracht?
- Als de handreiking en afspraken binnen de warme overdracht niet voldoende zijn, wat zou er dan nog nodig zijn?

De werkgroep realiseert zich dat het proces om tot een inventarisatie te komen deels afhankelijk is van het ambitieniveau. Dit wordt bestuurlijk vastgesteld. Desondanks is het uitvoeren van een inventarisatie (los van specifieke keuzes) benodigd tbv een beeld van de landelijke opgave en de vervolgafspraken. Aandachtspunt is ook dat bevoegde overheden voldoen aan de wettelijke verplichting en afspraken uit het convenant. Inzichtelijk maken van de opgaves bij provincies is vooral ook in belang van de niet bg gemeentes en onderdeel van de warme overdracht.

Notitie lood [5.1, 2, e]
Gepoogd wordt dat morgen een aangepaste versie van de notitie bij het PBBS-overleg wordt ingebracht. De volgende aanpassingen worden daarvoor nog doorgevoerd:

- Het risico van het niet uitvoeren van de loodinventarisatie zal duidelijk benadrukt worden
- De conclusie van het stuk zal naar voren worden gehaald. Het doel is immers om partijen te motiveren de inventarisatie uit te voeren.

- 5.1, 2, e ziet graag aanvullingen over de registratie van de verontreiniging en de mogelijkheid voor gemeenten om een programma op te stellen. De vraag is of deze informatie in deze notitie van toepassing is. 5.1, 2, e gaat hiernaar kijken.

Naar aanleiding van de notitie is in de werkgroep het volgende besproken:

- Er is discussie of de toevalsvondst gebruikt kan worden in de loodproblematiek. Dit lijkt juridisch gezien lastig vanwege de randvoorwaarde die gesteld zijn aan de toepassing van het instrument toevalsvondst. Zo is het aantreffen van een (diffuse) loodverontreiniging sowieso niet onverwacht, aangezien er nu al veel over bekend is en er ook aanleiding is om inventarisaties te doen. Verder is er bij lood geen sprake van een acuut risico. Inzet instrument toevalsvondst ligt dus niet voor de hand.
- Zelf als het instrument toevalsvondst toepasbaar zou kunnen zijn, dan is er onder de Omgevingswet sowieso geen mogelijkheid om een eigenaar te verplichten tot sanering als er geen initiatief is. Van de eigenaar kan dan alleen verlangd worden dat de risico's weggehaald worden. Hierbij is de vraag of gebruiksadviezen daar een juiste maatregel voor zijn. De effectiviteit van gebruiksadviezen wordt nog onderzocht dus dat is een onzekere factor
- Onder de Omgevingswet is de gemeente verantwoordelijk. Zoals eerder aangegeven zijn er onder de Omgevingswet voor de gemeenten weinig instrumenten om de aanpak van loodproblematiek die nog niet in beeld was, bij andere partijen neer te leggen. De gemeenten lopen dus risico's als de provincie de inventarisatie niet uitvoert.

Ministerie geeft aan de memo nog intern te bespreken voordat in definitieve vorm naar PT kan. Hierover hebben 5.1, 2, e en 5.1, 2, e nog contact na wg overleg.

Concept handreiking Tauw

Er zijn al een aantal reacties binnengekomen bij 5.1, 2, e De grootste zorg is dat huidig stuk provincies niet motiveert tot actie wegens de verweving van inhoud en proces en de daarbij gebruikte toonzetting. Het voorstel is om de handreiking op te splitsen in twee delen. De aanleiding voor de inventarisatie (huidig hoofdstuk 2) wordt dan los gepresenteerd als een technische handreiking om tot een inventarisatie te komen. Er volgt discussie in welke vorm het document dan opgesplitst dient te worden. Uiteindelijk is de afspraak dat er een aanvullend procesdocument opgesteld zal worden en bijvoorbeeld zal worden toegevoegd in de vorm van een aanbiedingsbrief vanuit de werkgroep. Dan kan de handreiking nu wel afgerond worden. Discussies over missende nuances in het procesgedeelte (normeringen, beheersing van risico's, bestuurlijke afwegingen, etc.) kunnen dan separaat gevoerd worden. Verder zal het huidige stuk eerst morgen in het PBBS-overleg zal worden voorgelegd om te toetsen of een splitsing zou helpen. Afhankelijk van die uitkomst kan mogelijk nog alternatief zijn dat ministerie de handreiking verstuurt. Dat heeft echter niet de voorkeur.
Afspraak dat eventuele opmerkingen nog kunnen worden toegestuurd en dan verwerkt worden.
5.1, 2, e geeft aan hier gebruik van de maken.

5.1, 2, e geeft aan nog te kijken naar normen en juridische consequenties (welke juridische status hebben gekozen waarden)

Gewenste output kennisvoorstel Samenwerking diffuus lood in de Omgevingswet
De werkgroep is gevraagd om feedback op voorstel. Doel van feedback is om ervoor te zorgen dat werkgroep meeste uit project haalt, ook in relatie met de eerdere discussies. Er is ook feedback nodig vanuit Samen de Diepte in. Na feedback kan definitieve versie ingediend worden bij het UP. Als eerste reactie van werkgroep worden volgende punten genoemd:

- Onderzoeksvragen zijn deels beleidsmatige en juridische vragen, hoe kan je hier goed antwoord op geven? Wat wordt dat het eindproduct? Antwoord is dat er vooral procesmatig antwoord op gegeven zal worden en dat het eindproduct een overzicht van geleerde lessen is die helpen om tot te komen effectief samenwerken.
- In het stuk wordt gesproken over juridische onduidelijkheid. Gezien de aanwezige stukken deelt niet iedereen de opvatting dat er nog onduidelijkheid is.
- Zorg is dat huidig voorstel bestuurlijke besluitvorming zal vertragen. Dit is afgevangen doordat dit project parallel aan de besluitvorming zal gaan lopen.

Wvttk
Het volgende overleg is op 9 oktober 10:00-12:00h, verslag volgt binnen twee weken.

Actielijst

Nr.	Omschrijving	Actiehouder	Datum
5, 6 en 7	Oproep voor toetsen concept bij kleinere gemeenten (via ROM-netwerk, achterban en regioprojecten)	allen werkgroep	n.t.b.
16	Informeel met RIVM afstemmen over afleiden norm siertuin met RTB	5.1, 2, e	1-7-2019
20	Verkennen optie diffuus lood binnen afspraken warme overdracht bespreekbaar maken bij VNG	5.1, 2, e	N.t.b.
21	Verkennen opties om bestuurlijk partijen aan te zetten tot inventarisatie	5.1, 2, e en 5.1, 5.1, 2, e	
22	Afstemming presentatie PBBS	5.1, 2, e en 5.1, 2, e	05-09-2019
23	Opmerkingen op juridische notitie versturen naar 5.1, 2, e	5.1, 2, e	n.t.b.
24	Redactionele opmerkingen handreiking versturen naar 5.1, 2, e en 5.1, 2, e	5.1, 2, e	n.t.b.
25	Reactie van 5.1, 2, e op kennisvoorstel doorgeven aan 5.1, 2, e		09-09-2019
26	Nogmaals versturen kennisvoorstel naar leden werkgroep	5.1, 2,5.1, 2, e	04-09-2019
27	Genoemd commentaar in verslag en overig commentaar op kennisvoorstel naar 5.1, 2,5.1, 2, e sturen	Alle aanwezigen	09-09-2019